

Dublin Core -uutisia

Juha Hakala
Kirjastoverkkopalvelut
2022-02-15

Aluksi

- Dublin Core –metadataformaatin edellisestä esittelystä Missä mennään –katsauksissa on jo aikaa
- Viime vuosina on tapahtunut paljon:
  - Dublin Core -standardien (ISO, SFS) uudistaminen
  - Kansallisen DC-käyttöoppaan modernisointi
  - Julkaisuarkistojen tekstiaineistojen metatietosuositus, 2017-
- Kansallinen ja kansainvälinen kehitystyö jatkuu:
  - Scholarly Resources Application Profile –määrittely
  - SFS 2487 Asiakirjan tekstin asettelu –standardin modernisointi

Kansainväliset Dublin Core –standardit

- ISO 15836:2009 kattoi vain Dublin Coren 15 ydinkenttää, jotka riittävät vain yksinkertaiseen kuvailuun
- Uudistettu ISO-standardi on kaksiosainen: ISO 15836-1:2017 sisältää 15 ydinkenttää, ISO 15836-2:2019 kattaa DCMI Metadata Terms –määrittelyn 55 ominaisuutta ja luokat
- Osaa 2 laadittaessa tehdyt päivitykset ominaisuuksien määrittelyyn sekä soveltamista tukevat uudet esimerkit lisättiin myös DCMI Metadata Termsiin
  - <https://www.dublincore.org/specifications/dublin-core/dcmi-terms/>
- ISO-standardi ja DC-yhteisön ylläpitämä verkkoversio on tarkoitus pitää jatkossakin yhteismitallisina

Kansalliset Dublin Core –standardit

- SFS 5895 "Dublin Coren suomalainen versio" julkaistiin jo ennen ISO-standardia vuonna 2001; se kattoi DC:n ydinkentät
  - ISO-standardi ilmestyi vasta 2003
- Asiakirjojen kuvailun DC-pohjainen JHS 143 –suositus (2004)
- ISO-standardin uudistamisen jälkeen oli korkea aika päivittää myös SFS-standardi
- SFS-ISO 15836-1:2020 ja SFS-ISO 15836-2:2020 vastaavat ISO-standardia, mutta ne on sovitettu Suomen oloihin muun muassa esimerkkejä muokkaamalla
- JHS 143 -suosituksen on korvannut Kansallisarkiston SÄHKE2-määritys, jonka versio 1.3 on vuodelta 2020

Dublin Core -käyttöopas ja -käyttöohje

- Kansalliskirjasto laati DC-käyttöoppaan jo 1998
  - Opas kuvasi Dublin Coren ydinkentät ja kertoi, mitä metadata on
  - Opasta ei päivitetty enää vuoden 2002 jälkeen, ja SFS-standardin uudistamisen jälkeen se oli tarpeen uudistaa kokonaan
- Uusi Dublin Core –käyttöohje ilmestyi tammikuussa 2022
  - <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021102252012>
  - Käyttöohje perustuu standardiin SFS-ISO 15836-2:2020; se kattaa kaikki DC Metadata Terms –elementit
  - Ohje ja SFS-standardi ovat osin päällekkäisiä, mutta tekijänoikeussyistä muun muassa esimerkit on vaihdettu; ohjeessa on otettu huomioon myös erityistarpeita kuten tarkistussumman tallennus
  - Opasta ylläpidetään sitä mukaa kuin Dublin Core päivittyy

Scholarly Resources Application Profile

- Dublin Core on laajennettu eri tarkoituksiin kehitetyillä sovellusprofiileilla
  - DC Metadata Termsiin sisältyy Collections ja Educational –profiilit, jotka tukevat kokoelmien ja oppimateriaalien kuvailua
- Suomessa laadittiin 2017 kansallinen DC-sovellusprofiili julkaisuarkistojen tekstiaineistojen kuvailuun
- Profiilin pohjalta tehtiin 2021 ehdotus DCMI:lle tutkimusaineistojen (tutkimusjulkaisut, opinnäytteet) kuvailun profiiliksi
- Scholarly Resources –profiilin kehittäminen alkoi DCMI:ssä 2021, ja on tätä kirjoittaessa edelleen käynnissä
  - Haasteena mm. elementtien kytkennät (Creator & Affiliation)
- Toteutuessaan ensimmäinen virallinen laajennus DC:hen 15 vuoteen

SFS 2487 Asiakirjan tekstin asettelu ja tunnistiedot

- Vahvistettu vielä 2007, mutta kaipaa uudistamista
  - Kattaa vain painetun asiakirjan, ei elektronista
- SFS on perustanut asiakirjastandardityöryhmän, joka pohtii tarvittavia laajennuksia
  - Asiakirjaan tallennettavat metatiedot, saavutettavuuden vaatimukset
- Metatietojen osalta lähtökohdaksi voidaan ottaa Dublin Core ja Arkistolaitoksen SÄHKE2-määräys, jota on sovellettava Kansallisarkistoon siirrettävissä e-aineistoissa
- Yhteismitallista kuvailua tarvitaan yhteisissä järjestelmissä, kuten CSC:n pitkäaikaissäilytyspalvelussa ja Finnassa